

Donostian, 2017ko uztailaren 14an

IDAZKARI NAGUSIARI

HIRIKO LAN PREKARITATEAREN GORAKADARI BURUZKO KONTROL MOZIOA

Amaia Martin Garinek, Irabazi Donostia taldeko bozeramaileak, Udaltzaren Araudi Organikoaren 98. artikuluan oinarrituta, hiriko lan prekaritatearen gorakadari buruzko KONTROL MOZIO hau aurkezten du, Eneko Goia alkate jaunari ZERBITZU OROKORREN BATZORDEAN egindako interpelazioaren harira.

JUSTIFIKAZIOA

Donostian, hirugarren sektoreko zerbitzuek garrantzi handia dute, eta, hiriaren marka gisa turismoa gero eta gehiago garatzearen ondorioz, saltokien eta ostalaritzaren pisua areagotu egin da.

Krisialdi ekonomikoak kolokan jarri ditu Euskadiko langile gehienek lan baldintzak; horixe adierazten dute argitaratu diren hainbat txostenek. Lan Harremanen Euskal Kontseiluak aurten argitaratu duen txostenean ageri diren hainbat datuk erakusten digute lan baldintzek okerrera egin dutela.

Txosten horretan bertan ageri diren datuetatik ondoriozta dezakegu arreta berezia jarri behar zaiola emakumeek lan munduan duten egoerari; izan ere, emakumeak nagusi diren sektoreetan, lan baldintzak askoz ere okerragoak dira.

- Soldatarik txikiak dituzten hamar sektoretik bederatzitan, langile gehienak emakumezkoak dira.
- Hitzarmenik ez duten lau langiletik hiru emakumezkoak dira.

Halaber, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Kontseiluak 2016ko Memoria Sozioekonomikoa aurkeztu berri du; bertan, ohartarazten du azken bi urteotan laneko pobrezia gora egin duela. Ezegonkortasunaren eta lan baldintzak okerragotzearen ondorioz, lanpostu bat izatea ez da nahikoa oinarritzko premiak estaltzen direla bermatzeko. Aipagarria da laneko intentsitate apala duten familiak ugartu egin direla; hori dela eta, gaur egun, DSBE jasotzen dutenen % 20k soldata osatzeko jasotzen dute diru laguntza hori.

Euskadin lan baldintzek okerrera egin dutela ondorioztatzera garamatzaten hainbat arrazoi daude, eta ez dugu ahaztu behar lan ezbeharren tasak ere gora egin duela azpikontratazioen eraginez, bai eta Lan Ikuskaritzak langileek lanpostuetan duten egoera kontrolatzeko duen baliabide faltaren eraginez ere. Azken hiru urteotan, 180 euskal langile lan istripuetan hil dira, horietatik 14 aurtengo lehen seihilekoan. Denboraldi horretan, joan den urteko garai berean baino % 2,5 lan istripu gehiago gertatu dira; horrez gain, gora egin du laneko gaixotasunen bat duten pertsonen kopuruak. Hala, laneko istripu batean hildako pertsona bakoitzeko, laneko gaixotasunen bat dela-eta hildako 18

pertsona daude. Horren ondorioz, azpimarratu beharra dago lan ezbeharren kopuru handia prekaritatearen ondorioa dela eta, beraz, premiazko neurriak hartu behar direla.

Beste alde batetik, joan den martxoan, Eusko Jaurlaritzako Enplegu eta Justizia Sailak jakinarazi zuen EAEn dauden ordudako 130.000 kontratuak berrikusiko zituztela (kontratu horietatik % 70 baino gehiago emakumezkoenak dira), lanpostu guztietan lan egiten diren orduak eta kontratuan adierazitako orduak bat datozela bermatzeko. Eusko Jaurlaritzak berak aitortu du “alarma guztiak piztu direla enplegu prekaritatean izan den gorakadaren eraginez”. 2016. urtean, Ikuskaritzak mugagabe bihurtarazi zituen euskal enpresetako aldi baterako 900 kontratu, legez kanpokoak baitziren. 2017an, jada gainditu dugu kopuru hori: urtariletik maiatzera, Lan Ikuskaritzak 7.000 kontratu ikuskatu ditu, eta horietatik 1.500 inguru, % 20 baino gehiago, irregularrak ziren, bai justifikatutako arrazoirik gabe aldi baterakoak zirelako, bai lanaldi partzialerako hitzartuta egon arren benetan lanaldi osoak zirelako.

Hori dela eta, erakundeetako kideok neurriak proposatu behar ditugu lan baldintzetan hobekuntzak lortu ahal izateko. Lanik ez edukitzea eta lan baldintzak okerragotzea dira bi kezka-iturri nagusiak Euskadiko biztanle gehienentzat. Hori dela eta, egoera horri aurre egiteko martxan jar daitezkeen neurri guztiak behar ditugu, bai erakundeetan bai tokian-tokian, udalak baitira herritarrengandik hurbilen dauden erakundeak.

Gure hirian, zerbitzuen sektoreak eta zehazki ostalaritzak pisu handia dute, urte hauetan turismoa asko areagotu delako; horren eraginez, uda iristean, lanpostu ugari sortzen dira, baina lanpostu horietako asko aldi baterako baino ez dira, eta lan baldintza txarrak dituzte. Udal gobernua, bere gobernu programan, adierazi zuen beharrezkoa zela Donostia zerbitzu aurreratuen hiri eta lurraldeko zein Kantauri aldeko erreferente bihurtzea xede duten politika guztien helburuetako bat kalitatezko enplegua sortzea izatea. Hala ere, merkataritza eta ostalaritza dira hiriko ekonomia sektorerik garrantzitsuenak, BPGaren % 25 hartzen baitute, eta sektore horietan prekaritatea nabarmenki areagotzen ari da. Alabaina, badirudi gobernua ez duela lan baldintzak hobetzeari buruzko inolako lan ildorik.

Gure taldeak uste du tresna ugari ezar ditzakegula langileek lanpostu duinak dituztela eta haien eskubideak errespetatzen direla bermatzeko. Horretarako, tokiko politiken zereginetako bat herritarren arazoei erantzutea da; kasu honetan, lan baldintzak hobetzea. Beste erakunde batzuetan hainbat tresna erabilgarri garatu dira, besteak beste Eusko Jaurlaritzaren iruzurraren aurkako postontzia eta 2013an Lan Ministerioak martxan jarri zuen lan esparruko iruzurraren aurkako postontzia. Tresna horiek tokian-tokian aplikatu litezke, herritarrek hurbileko leku bat izan dezaten beren prekaritate egoera eta eskubide falta salatzen. Horren helburua da udala sarbidea izatea eta salaketak bideratzea, salaketa horiek Lan Ikuskaritzara irits daitezkeen. Borondate politikoa izanda, enplegu prekaritatea eta ezkutuko ekonomia geldiaraz daitezke.

Halaber, uste dugu beharrezkoa dela udalak lankidetzaren hitzarmen bat sinatzea Lan Ikuskaritzarekin, udalerrian langileen lan baldintzak kontrolatzeko aukera emango duten lan ildo batzuk ezartzeko.

Lan ildo horietako bat izan liteke udaltzainak erabiltzea ikuskatzeak egiteko eta iruzurraren aurka borrokatzeko; izan ere, jakina eta begi bistakoa da zenbait sektoretan (ostalaritza, merkataritza, eraikuntza...) ehunka langilek kontraturik gabe edo aldi baterako iruzur kontratuekin lan egiten dutela. Horrek langileen lan eskubideak urratzea dakar, eta era horretan jarduten dutenek bidegabeko lehia gauzatzen dute legea betetzen duten establezimenduen kontra.

Donostiako Udaltzaingoak esku hartzeko gaitasun handia dauka. Azken urteotan, Udaltzaingoak, herritarrak delitu txikietatik babesteaz eta hiriko trafikoa antolatzeaz gain, bestelako lan batzuk ere bere egin ditu; besteak beste, zenbait unitate jarri ditu, bide publikoan, etxebizitza zein lokaletan edo obretan egiten diren jarduerak, animalien jabetza, piroteknia eta abar arautzen dituzten ordenantzak, araudiak eta beste betetzen direla egiaztatzeko. Hala, besteak beste, hondakinen ordenantza betetzen dela egiaztatzeko lanak egin ditu. Hori dela eta, uste dugu baliabide horiek erabili beharko genituzkeela laneko gehiegikeriak eta ezkutuko ekonomia geldiarazteko.

Hori dela eta, honako mozio hau aurkezten dugu:

KONTROL MOZIOA

1. Donostiako Udalbatza Osoak gobernu taldeari eskatzen dio sei hileko epean enplegu prekaritatearen kontrako tokiko plan bat egin dezala.
2. Donostiako Udalbatza Osoak gobernu taldeari eskatzen dio urtea bukatu baino lehen informazio kanpaina bat abia dezala laneko prekaritatea ikusarazteko, emakumeei paper protagonista emanez, kolektibo horren prekaritatea bereziki larria delako.
3. Donostiako Udalbatza Osoak gobernu taldeari eskatzen dio lankidetzta hitzarmen bat sinatzeko Gipuzkoako Probintziako Lan Ikuskaritzarekin, hirian areagotzen ari den enplegu prekaritatea geldiarazteko.
4. Donostiako Udalbatza Osoak gobernu taldeari eskatzen dio Udalaren webgunean postontzi bat sor dezala lan baldintzen okerragotzea eta laneko iruzurra salatzeo, egoera horretan dauden donostiarrei laguntze aldera.

Izpta.: Amaia Martin Garin,
Irabazi Donostia udal taldearen bozeramailea.